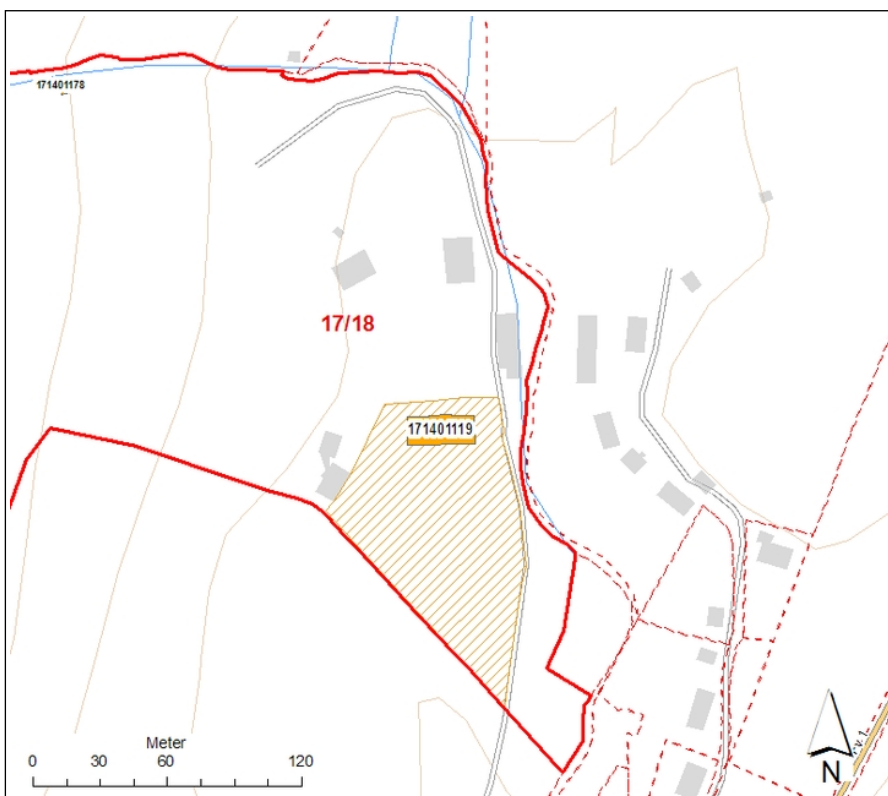

Bygnings- og eiendomsdata

Fylke: Rogaland
 Kommune: 1112/Lund
 Opprinnelig funksjon: Tuberkulosehjem
 Nåværende funksjon: Barnevernsinstitusjon
 Foreslått vernekategori: Verneklasse 2, bevaring
 Totalt antall bygg: 10

Situasjonskart Opphavsrett: Statsbygg

Bygningsoversikt, omfang vern

Byggnr	Byggnavn	Oppført	Verneklasse	Omfang	GAB nr	Gnr/Bnr
12459	SKÅLAND, KRAFTSTASJONSBYGN.	1930 - 1932	Verneklasse 2, bevaring	Eksteriør	171401178	17/18
12454	SKÅLAND, UNDERVISN. OG INTERNAT	1930 - 1932	Verneklasse 2, bevaring	Eksteriør/Utomhus	171401119	17/18

Vern kompleks

Formål: Formålet med vern av Skåland ungdomsbaser, opprinnelig Skaaland helseheim, er å ta vare på hovedbygningens arkitektoniske uttrykk som tuberkulosehjem fra ca. 1930, samt kraftstasjonen og hageanlegget som viktige elementer ved institusjonen.

Begrunnelse: Bevaringen skal sikre anleggets utforming fra tuberkulosehjemmets tid og fra den senere internatskolen for gutter med adferdsvansker. Skåland er et eksempel på at barnevernet tar i bruk allerede eksisterende institusjonsbygninger og hvordan barnevernstiltakene utvikler seg uten at det gjøres store endringer i bygningsmassen. Barnevernstiltakene ved Skåland startet med internatskolen opprettet av Rogaland fylke i 1967. Tuberkulosehjemmets hovedbygning ga rom for både internat- og undervisningsfunksjoner. Anlegget ble bygget ut med egen gymsalbygning, verksted og rektorbolig. Flere viktige funksjoner ble dekket innenfor skoleanlegget og gjorde at kontakt med miljøet utenfor institusjonen ble mindre nødvendig. Anlegget dokumenterer dermed typiske trekk ved både tuberkulose-, skole- og barnevernshistorien.

Omfang: Vernet omfatter hovedbygningens eksteriør, kraftstasjonens eksteriør og hagen ved hovedbygningen, som vist på kart.

Beskrivelse kulturmiljø

Skåland ungdomssenter består av ti bygninger. Institusjonen var opprinnelig et tuberkulosehjem, Skaaland helseheim fra 1930 - 1955. Den opprinnelige bygningsmassen på eiendommen er et hovedhus oppført i 1930, som fungerer som undervisningsbygg. I tillegg er det en kraftstasjonsbygning fra 1930 og bestyrerbolig og gymsal fra 1969. Det er også stall og to lagerbygninger. I 2006 har Statsbygg satt opp to boligpaviljonger og verksted. Noen bygninger ble revet for å gi plass til nybyggene.

Den store eiendommen grenser mot jordbruks- og skogområder og tomten skråner mot sør og sørøst. Stedet har trekk som er typiske for tuberkulosehjem, med plassering av kurhallen/hovedbygningen mot sør på en stor eiendom med stort hageanlegg.

Eiendomshistorikk

1930: (Noen angir 1932 og -33) Skåland bygges som tuberkulosehjem, Skaaland helseheim, for Rogaland fylke. Peder P. Skåland overdro sine eiendommer til Rogaland fylke til bygging og bruk som tuberkulosehjem. Grunnen var at Skåland hadde mistet sin kone i tuberkulose, samtidig som fylket var på utkikk etter egnet tomt til formålet. Institusjonen besto av hovedbygningen med kurhall tilknyttet hovedbygningens vestside, kraftverk og bygninger som rommet likkjeller og lager.

1940 - 1945: Okkupasjonsmakten brukte Skåland som lasarett.

1955: Tuberkulosehjemmet legges ned.

1955 -1967: Anlegget sto tomt. Det var ansatt en vaktmester i denne perioden som holdt oppsyn med bygningene.

1967: Tas i bruk som internatskole for gutter med adferdsvansker under navnet Skåland skole. Skolen var i begynnelsen observasjonsskole. Skolen ble etablert av Rogaland fylke med bakgrunn i behovet for en spesialskole i området. Skolen ble etablert med undervisningsrom og internat i den opprinnelige helseheimen. I tillegg ble det oppført en bolig for skolens rektor, egen bygning med gymsal og et verksted. Skolen var for gutter mellom 8 til 14 år og det var 24 plasser. Fra 1983 var det også plass for jenter.

1974: Fylkestinget fattet vedtak om at Skåland skulle bli spesialskole (fra 1975).

1988: Skåland gikk over til å bli en fylkeskommunal barnevernsinstitusjon med grunnskoletilbud, Skåland ungdomshjem og skole. Etterhvert ble det behov for flere boenheter og i 1990 ble den gamle bestyrerboligen tatt i bruk som barnevernsbolig.

1991: Institusjonen skiftet navn til Skåland ungdomsbaser.

2004: Staten overtok institusjonen.

2006: To boligpaviljonger og nytt verksted oppføres. Den ene paviljongen knyttes til bestyrerboligen, som ombygges betydelig.

Skolen har i hele sin driftsperiode hatt tre navn, Skåland skole fra 1967-87, Skåland ungdomshjem og skole fra 1988-91 og Skåland ungdomsbaser fra 1991, og pr 2011 er navnet Skåland ungdomssenter.

Verneverdige bygg

Byggnr: 12454

GAB nr: 171401119

Navn: SKÅLAND,
UNDERVISN. OG
INTERNAT

Oppført: 1930 - 1932

Byggnr: 12459

GAB nr: 171401178

Navn: SKÅLAND,
KRAFTSTASJONSBYGN.

Oppført: 1930 - 1932

Utomhusanlegg

Elementnr: 1

Elementnavn: Hageanlegg

Beskrivelse: Eiendommen har et stort hageanlegg sør for hovedbygningen. I hagen står det en statue av Peder Skåland som donerte sin eiendom til Rogaland fylke til formål tuberkulosehjem.

Hovedbygning og bomiljøer. Opphavsrett: Statsbygg.

Boligpaviljonger. Opphavsrett: Statsbygg.

Deler av hagen fotografert fra vest. Opphavsrett: Statsbygg.

Trapp fra hage til hovedbygning. Opphavsrett: Statsbygg.

Stall og gymnastikkbygning. Opphavsrett: Statsbygg.

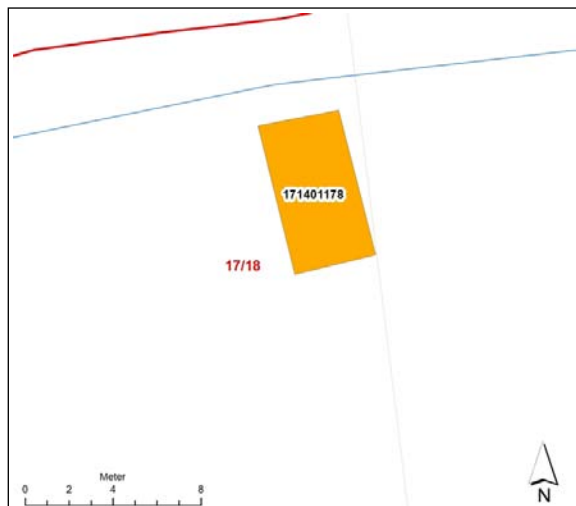
Skåland ungdomsbaser. Opphavsrett: Statsbygg.

BYGNING 12459 SKÅLAND, KRAFTSTASJONSBYGN.

Kompleks 13941 SKÅLAND, MOI

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat: STATSBYGG VEST
GAB nr: 171401178
Gnr/bnr: 17/18
Oppført: 1930 - 1932
Byggherre: Rogaland fylkeskommune
Arkitekt:
Opprinnelig funksjon:
Nåværende funksjon:
Bygningsart:
Regulering: Uregulert: Av kommuneplanens arealdel er området regulert til LNF.
Vernestatus:

Utsnitt situasjonskart. Opphavsrett: Statbygg.

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Trebbygning på betongfundament (vanninntak/turbin- og generatorfundament), saltak med bølgeblekk.

Bygningshistorikk

1930 1932 Kraftstasjonen oppføres ca. 1930 samtidig med tuberkulosehjemmet.

Vern

Formål: Kraftstasjonen skal vernes som et eksempel på at egen kraftforsyning var et typisk element ved tuberkulosehjemmet. Formålet er videre å ta vare på det enkle eksteriørets utforming og materialbruk.

Begrunnelse: Institusjoner som etter gammelt mønster ble lagt til gårdsbruk og større landbrukseieendommer, kunne ha egne vannfallrettigheter, et behov for elektrisk kraft, og et ønske om å få begrensede driftsmidler til å rekke lengst mulig. Tuberkulosehjem var en institusjonstype som hadde et stort behov for elektrisk kraft, etter tidens målestokk.

Omfang: Vernet omfatter eksteriørets utforming og materialbruk.

Vernekategori: Verneklasse 2, bevaring

Kraftstasjonen. Opphavsrett: Statsbygg.

Kraftstasjonen. Opphavsrett: Statsbygg.

BYGNING 12459 SKÅLAND, KRAFTSTASJONSBYGN.

Kompleks 13941 SKÅLAND, MOI

Kraftstasjonen. Opphavsrett: Statsbygg.

Kraftstasjonen. Opphavsrett: Statsbygg.

Interiør fra kraftstasjonen. Opphavsrett: Statsbygg.

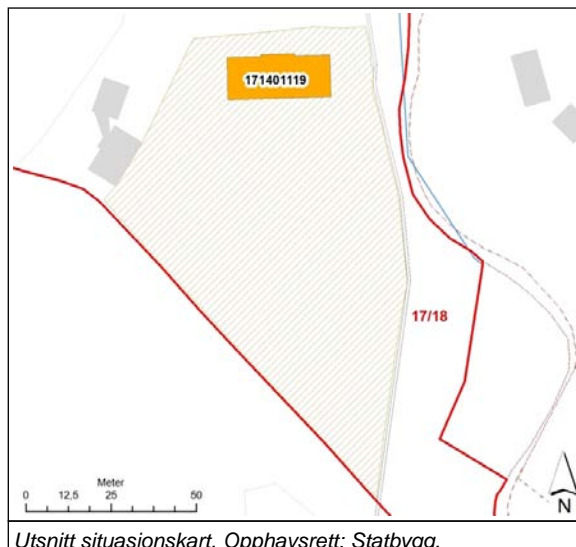
Kraftstasjonen innvendig. Opphavsrett: Statsbygg.

Interiør fra kraftstasjonen. Opphavsrett: Statsbygg.

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	STATSBYGG VEST
GAB nr:	171401119
Gnr/bnr:	17/18
Oppført:	1930 - 1932
Byggherre:	Rogaland fylkeskommune
Arkitekt:	
Opprinnelig funksjon:	
Nåværende funksjon:	
Bygningsart:	
Regulering:	Uregulert: Av kommuneplanens arealdel er området regulert til LNF.
Vernestatus:	Annet vern: Anses verneverdig av kommune og fylkeskommune

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Bygning 12454 er anleggets hovedbygning og omtales som dette i kulturminnedokumentasjonen. Hovedbygningen, det gamle tuberkulosehjemmet, er en stor toetasjes bygning med kjeller og loft. Bygningen er utvendig panelt og har saltak med opprinnelig skifer. Utvendig kledning, vinduer og dører er skiftet rundt år 2000. Inngangspartiet har to separerte inngangsdører som fører inn i samme rom med trapp opp fra hver inngangsdør. Trolig en sonedeling for vern mot smitte i tuberkulosehjemmet. Opprinnelig planløsning er ikke kjent, men i kjelleren var det storkjøkken og store vaskerom. I første etasje var det oppholdsrom (stuer). Sannsynligvis pasientrom i andre etasje.

Sammendrag bygningshistorie

I (spesial)skoletiden ble første etasje benyttet til tre undervisningsrom, matsal og dagligstue. I andre etasje var det soverom, dusj og toaletter. Guttene bodde to og to på rommene. I kjeller var det kjøkken, verksted, lager og vaskeri. Etter at skolen åpnet for jenter i 1983, ble korridoren i andre etasje delt med en vegg for å skille soverommene til jentene og guttene.

Fra 1988 da Skåland gikk fra spesialskole til ungdomshjem, ble soverommene i andre etasje fortsatt brukt for to personer på hvert rom. Andre etasje ble også benyttet til kontorer. I dag er det ingen som bor i hovedbygningen, administrasjonen bruker andre etasje og ellers benyttes bygningen til undervisning, møterom mm.

Bygningshistorikk

1930	Tas i bruk som tuberkulosehjem under navnet Skåland helseheim. Den staselige fireetasjers trebygningen sto ferdig i 1932 med plass til 32 pasienter.
1955	Tuberkulosehjemmet legges ned. Bygningen sto tom fram til ny bruk i 1967.
1967	Tas i bruk som spesialskole for gutter med atferdsvansker. Hovedbygningen rommer undervisning og internat.
1983	Skolen ble åpnet for jenter.

Vern

Formål:	Formålet er å ta vare på de arkitektoniske kvalitetene i eksteriøret, og opprettholde hovedbygningens preg som tuberkulosehjem.
Begrunnelse:	Hovedbygningen har arkitektoniske kvaliteter, og er både helsehistorisk og barnevernshistorisk verdifull, ikke minst fordi bygningen på et overordnet nivå oppleves som relativt opprinnelig. Hageanlegget er også et verdifullt element, som sammen med hovedbygningen danner et kulturhistorisk verdifullt miljø. Både kommunen og fylkeskommunen anser bygningen som verneverdig.
Omfang:	Vernet omfatter bygningens eksteriør. Utomhus: Vernet omfatter hagen som vist med skravur på kart.
Vernekategori:	Verneklasse 2, bevaring

BYGNING 12454 SKÅLAND, UNDERVISN. OG INTERNAT

Kompleks 13941 SKÅLAND, MOI

Interiør

Interiørnr: 1.etg
Interiørnavn: Gang/Hall
Beskrivelse:

Interiørnr: 1.etg
Interiørnavn:
Beskrivelse:

Interiørnr: Kjeller
Interiørnavn: Kjøkken
Beskrivelse:

Interiørnr: Kjeller
Interiørnavn:
Beskrivelse:

Interiørnr: 2.etg
Interiørnavn:
Beskrivelse:

Interiørnr: Loft
Interiørnavn:
Beskrivelse:

Hovedbygning Opphavsrett: Statsbygg

Fasader mot syd og øst. Opphavsrett: Statsbygg

BYGNING 12454 SKÅLAND, UNDERVISN. OG INTERNAT

Kompleks 13941 SKÅLAND, MOI

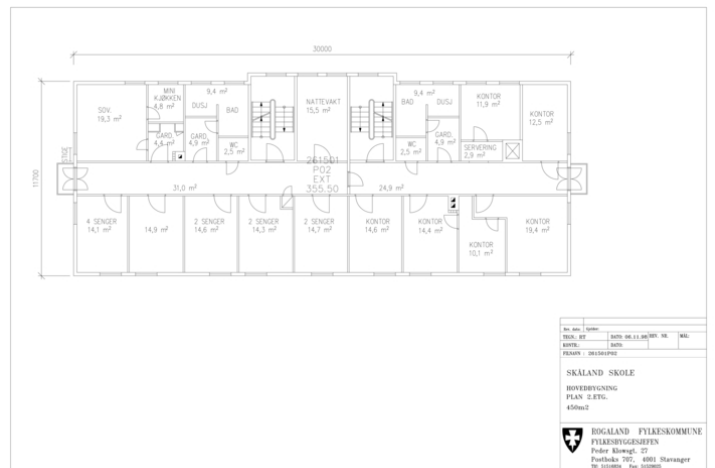
Fasade mot øst. Opphavsrett: Statsbygg.

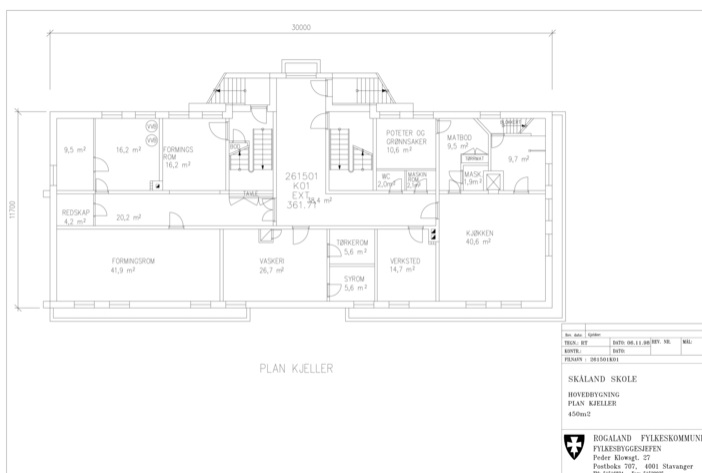
Hovedbygning sørvest. Opphavsrett: Statsbygg.

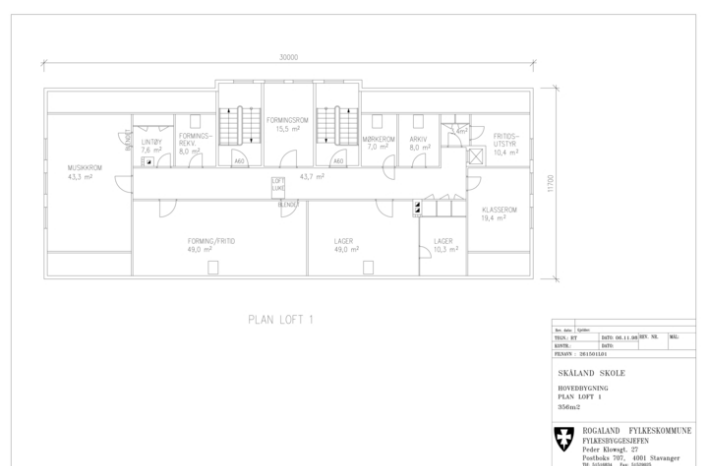
Plantegning 1. etg. Opphavsrett: Rogaland fylkeskommune.

Plantegning 2. etasje. Opphavsrett: Rogaland fylkeskommune.

Plantegning kjeller. Opphavsrett: Rogaland fylkeskommune.

Plantegning løft. Opphavsrett: Rogaland fylkeskommune.

Gang/hall i 1. etasje. Opphavsrett: Statsbygg.

Hovedinngang. Opphavsrett: Statsbygg.

Inngang fra hagen. Opphavsrett: Statsbygg.

Detalje over dør ut til hagen. Opphavsrett: Statsbygg.